

TER BESLISSING

Datum

11 juli 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/195282

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn

20-08-2024

Bijlage(n)

3

Aan

De Staatssecretaris

nota

Brief aan de Tweede Kamer naar aanleiding van verzoek om reactie op de uitspraak van het Gerechtshof in de zaak van BNNVARA tegen GIB en verzoek om reactie op brieven van het Burgercollectief Dreumelse Waard.

Aanleiding

In 2020 en 2021 heeft Zembla een aantal uitzendingen gewijd aan het verondiepen van diepe plassen met granuliet (zie ook de toelichting op p. 2).

De uitzendingen hebben tot diverse rechtszaken en procedures (Raad voor de Journalistiek) geleid. Recent heeft het Gerechtshof Den Haag een uitspraak gedaan in de civiele procedure tussen BNNVara/Zembla en GIB/Bontrup, de producent van granuliet. Het ging in deze procedure over de weging tussen persvrijheid en het recht op bescherming van reputatie. In deze zaak is door het Hof geoordeeld dat de persvrijheid in dit geval het zwaarst weegt en dat de uitlatingen in Zembla niet onrechtmatig zijn jegens GIB. De Staat is in deze procedure geen partij.

In de Tweede Kamer en bij het Burgercollectief de Dreumelse Waard zijn nu vragen ontstaan over hetgeen het Hof oordeelt over de status van granuliet. Het gaat met name over de volgende zinssnede: *"Het hof oordeelt dat er voldoende steun in de feiten is voor de uitlatingen dat granuliet volgens de toepasselijke regelgeving geen grond is."*

Bovenstaande lijkt haaks te staan op een uitspraak van de hoogste bestuursrechter, de Raad van State, van 13 oktober 2021 waarin geoordeeld is dat granuliet terecht als grond wordt beschouwd volgens de definitie van grond in het Besluit Bodemkwaliteit. Anders dan in de Zembla-zaak was het ministerie van IenW in deze bestuursrechtelijke handhavingszaak wel partij.

Zowel het Gerechtshof als de Raad van State staan uitvoerig stil bij het gebruik van flocculant in granuliet. In bijgesloten beantwoordingsbrief staat hoe de uitspraken van het Hof en de Raad van State zich tot elkaar verhouden, hoe het gebruik van flocculant daarin gezien moet worden en wordt toegelicht dat het standpunt van het ministerie van IenW dat sprake is van grond door de uitspraak van het Hof niet wijzigt.

De vaste Kamercommissie voor IenW heeft op 12 juni 2024 aan uw voorganger gevraagd om inhoudelijk, juridisch en beleidsmatig in te gaan op de recente uitspraak. Op 20 juni 2024 heeft dezelfde commissie u gevraagd om te reageren op de brieven van het Burgercollectief de Dreumelse Waard aan de Tweede Kamer. Met bijgevoegde brief geeft u invulling aan beide verzoeken.

Geadviseerd besluit

In te stemmen met bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer met een reactie op de uitspraak van het Hof en een reactie op de brieven van het Burgercollectief de Dreumelse Waard aan de Tweede Kamer.

Datum

11 juli 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/195282

Kernpunten

- Briefschrijvers hebben vragen over het deel van de recente uitspraak van het Hof van 28 mei 2024 waar het gaat over granuliet en de kwalificatie als grond en hoe dit deel van de uitspraak zich verhoudt tot de uitspraak van de Raad van State die stelt dat granuliet terecht als grond is gekwalificeerd.
- De arresten van het Hof hebben voor de kwalificatie van granuliet als grond geen consequenties. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak en de geldende wet- en regelgeving blijven leidend voor de conclusie dat granuliet als grond kan worden toegepast. Er is geen reden om de tot nu toe gehanteerde lijn te wijzigen.

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

De Minister van Infrastructuur
en Waterstaat

Bijlage(n)

3

Krachtenveld

Sinds 2022 wordt gewerkt aan een actieprogramma dat voortvloeit uit een herijking van het "diepe plassen beleid". Daar zijn medeoverheden, burgers en bedrijven bij betrokken. Er is regelmatig contact met de gemeenten West Maas en Waal en Land van Cuijk, waar veel vragen zijn geweest over wat er in de plassen daar is toegepast.

Er is contact geweest met GIB naar aanleiding van de uitzendingen en het verschijnen van een rapport over granuliet in mei 2023. GIB heeft in november 2023 een Woo-verzoek bij het ministerie ingediend, in februari 2024 is bezwaar gemaakt tegen het besluit op dit Woo-verzoek, omdat er documenten zouden ontbreken. Er is daarnaast een Woo-verzoek van EenVandaag ontvangen over grondstromen naar diepe plassen in de periode 2012-2020. Er is overleg met Rijkswaterstaat over dit dossier.

Toelichting

Diepe plassen zijn oude zand- of kleiwinputten die gevuld zijn geraakt met water. Deze plassen worden soms ondieper gemaakt ten behoeve van natuurontwikkeling, recreatie of om waterveiligheidsredenen. Dit verondiepen gebeurt dan met bagger of grond. Het kader hiervoor was het Besluit bodemkwaliteit (Bbk), thans het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Het gebruik van bouwstoffen voor het verondiepen is niet toegestaan.

In de uitzendingen van Zembla werd ruimte gegeven aan zorgen van omwonenden over het granuliet dat is toegepast in de diepe plas Over de Maas en de rol van IenW daarbij. De titel van een van de uitzendingen was "De afvaldump door Rijkswaterstaat". Dit terwijl granuliet geen afvalstof is, niet is gedumpt en het werk ook niet is uitgevoerd door Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat was hier namens IenW bevoegd gezag voor toezicht en handhaving voor het toepassen in deze plas. De ILT had hier namens de Staatssecretaris een rol als bevoegd gezag ten aanzien van het productcertificaat in het kader van het zgn. Kwalibo-systeem (kwaliteitsborging).

Granuliet is een product dat wordt geproduceerd door de fijnste fracties van gebroken steen, dat wordt geïmporteerd uit Noorwegen en Schotland, te wassen en samen te persen. Hierbij wordt een flocculant gebruikt. Flocculant is een middel om losse deeltjes steen te scheiden van water en een compacter product te

creëren, het werkt als het ware als een bindmiddel. Het flocculant dat voor granuliet wordt gebruikt is polyacrylamide. Granuliet is ook in dijken en onder wegen toegepast. In de uitzending van Zembla werd onder meer naar voren gebracht dat granuliet geen grond zou zijn en werd ook ingegaan op het gebruik van flocculant.

Granuliet voldoet aan de wettelijke definitie van grond in het Bbk en het Bal. De Raad van State heeft naar aanleiding van een door RWS en ILT afgewezen handhavingsverzoek van de gemeente West Maas en Waal op 13 oktober 2021 bevestigd dat dit standpunt terecht is.

Er is ook veel aandacht voor het flocculant polyacrylamide. Dit wordt in verband gebracht met acrylamide, een mogelijk kankerverwekkende stof. Er zijn geen aanwijzingen dat er acrylamide gevormd wordt in diepe plassen. Er zijn diverse onderzoeken geweest om te controleren of het aanwezig is, daarbij is het nog nooit aangetroffen. Om zorg weg te nemen is door uw voorganger aangegeven dat tot een monitoring van een aantal plassen zal worden overgegaan om te bekijken of er toch langetermijneffecten zijn. Hier wordt op dit moment aan gewerkt.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Datum
11 juli 2024
Onze referentie
IENW/BSK-2024/195282

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
De Minister van Infrastructuur
en Waterstaat

Bijlage(n)
3

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Brief Reactie op burgerbrieven en TK vraag	Brief aan de Tweede Kamer
03	Brief Burgercollectief de Dreumelse Waard	Brief van het burgercollectief aan de Kamercommissie, de Kamer heeft u verzocht hierop te reageren.
04	Aanvulling brief Burgercollectief	